

Aan de Gelderse burgemeesters,
per e-mail verzonden

i.a.a.: College van GS Gelderland
Provinciale Staten Gelderland
De Gemeenteraad van alle Gelderse gemeenten

Arnhem,

22 JUN 2020

Ons referentienummer:

2020/026

Betreft: Manifest van burgemeesters Hamming, Marcouch c.s.

Geachte burgemeester,

Met interesse nam ik kennis van het Manifest waartoe burgemeester Jan Hamming van Zaanstad het initiatief toe heeft genomen en dat is aangeboden aan de Minister van BZK, de Minister van OCW en de Staatssecretaris van Welzijn op 15 juni jl..

Slechts één Gelderse burgemeester heeft dit Manifest ondertekend en dat is de Burgemeester van Arnhem, de heer A. Marcouch. Nu heeft Gelderland twee steden die groter in inwonertal zijn dan Arnhem, te weten Nijmegen en Apeldoorn. Met de fractievoorzitter van de Stadspartij DNF ben ik verbaast dat Nijmegen niet ondertekend heeft. Evenzo stel ik mij de vraag of Apeldoorn is benaderd. Ook Ede zou in aanmerking moeten komen voor ondertekening als 100.000PLUS-gemeente.

Niet iedere gemeente in Gelderland kent dezelfde (groot)stedelijke problematiek als in Arnhem, maar elke gemeente voelt op zijn of haar manier weldegelijk de gevolgen van Covid-19. Vanuit de gedachte dat samen voor heel Gelderland optrekken meer oplevert voor de hele provincie wil ik u in overweging geven dit Manifest te ondersteunen en dit aan het Kabinet, de burgemeester van Arnhem en aan mij te laten weten.

Ik zie uit naar uw bericht, ook als u besluit dit Manifest niet te willen ondersteunen.

Met vriendelijke groeten,

Ramon Barends
PSP'92 Gelderland

Bijlagen: Manifest-Hamming/Marcouch c.s.
Raadsinformatiebrief College Arnhem
Artikel 39-vragen van de SDNF-fractie
Kamerstukken over het interbestuurlijk programma Leefbaarheid en Veiligheid

Kom op voor de meest kwetsbare gebieden

Urgente oproep 15 burgemeesters voor ondersteuning om tweedeling tegen te gaan

Geachte leden van het Kabinet,

De coronacrisis raakt ons allemaal. De zorg staat onder druk en banen staan op de tocht. Als burgemeesters zien wij echter nog een verontrustend probleem steeds manifester worden: de ontwikkeling van de meest kwetsbare gebieden in ons land. Dit zijn de wijken en buurten waar een hele hoge concentratie van mensen woont die veel hulp en ondersteuning nodig hebben. Hier wonen veel mensen zonder werk, met psychische problemen, in armoede. Huishoudens met een stapeling van problemen. Plekken waar kinderen sneller en vaker onderwijsachterstanden oplopen, waar criminaliteit als een virus om zich heen grijpt en de levensverwachting structureel lager is. De coronacrisis zorgt in deze gebieden een exponentiële toename van deze problematiek. Het eindverslag van de tijdelijke werkgroep Sociale Impact corona crisis o.l.v. Femke Halsema spreekt zich ook hierover uit.

Onze oproep aan u is: juist nu moeten we investeren in deze gebieden.

Inwoners in onze kwetsbaarste gebieden worden zwaar getroffen door de gevolgen van de coronacrisis. Denk bijvoorbeeld aan de toegenomen spanningen binnen gezinnen waar teveel problemen samenkomen, in kleine huizen met weinig veilige (buiten)ruimte. Mentale gezondheidsproblemen als stress, angst en depressie nemen toe, door de onzekerheid t.a.v. de eigen gezondheid maar ook door de onzekerheid t.a.v. het toekomstperspectief van kinderen, jongeren en volwassenen. De werkloosheid, die al hoog was, neemt toe en het vinden van nieuw werk is moeilijker, zeker ook voor arbeidsmigranten en andere kwetsbare groepen die hier meer dan in andere wijken wonen.

Denk aan de kinderen in deze gezinnen die onvoldoende ondersteuning vanuit huis kregen in de periode dat de scholen dicht waren waardoor onderwijsachterstanden schrikbarend zijn opgelopen. Kinderen die soms de afgelopen periode niet meer buiten kwamen, omdat hun ouders bang waren voor het coronavirus.

En denk aan jongeren die hun werk verloren en zich verzamelen op straat. Ze veroorzaken overlast in de openbare ruimte, waardoor spanningen in de wijk verder toenemen. Sommigen van hen kiezen juist nu voor het makkelijke geld van de criminaliteit.

Als bestuurders van de steden met deze stedelijke vernieuwingsgebieden zien wij dit met grote zorg gebeuren. Er wordt hier maatschappelijke schade aangericht die nog heel erg lang zal doorwerken. De tweedeling in onze gemeenschap en de kansenongelijkheid nemen nog verder toe, de binding met de rest van de samenleving neemt nog meer af. Daarom doen wij nú, namens 15 gemeenten en de 1 miljoen mensen die in deze gebieden wonen, de dringende oproep aan u om samen alles op alles te zetten om dit te voorkomen.

Natuurlijk doen we al veel, samen met onze partners in de stad: inwoners, ondernemers en professionals. Vaak werken we daarbij al samen met het Rijk. Belangrijke onderwerpen bijvoorbeeld op het gebied van Wonen (zoals het verhogen van de investeringsaftrekmogelijkheden op de verhuurderheffing) maar ook andere beleidsvelden staan nog op de agenda.

Eind vorig jaar hebben we als burgemeesters van de 15 betrokken steden in het kader van het Programma Leefbaarheid en Veiligheid met de minister van BZK en enkele andere ministers de afspraak gemaakt langjarig en vanuit een brede agenda (sociaal domein, onderwijs, veiligheid, wonen) met directe betrokkenheid van onze partners in de wijken samen te gaan werken aan een integrale aanpak van deze gebieden, geïnspireerd op het Nationaal Programma Rotterdam-Zuid. Wij

zien dat als een erkenning dat we ook op complexe dossiers en met betrekking tot de samenhang daarvan samen knopen moeten doorhakken.

Werken aan deze lange termijn aanpak blijft onverminderd nodig. Onder de uitzonderlijke omstandigheden van de coronacrisis is dit echter simpelweg niet genoeg en vooral ook niet snel genoeg. Vandaar deze uitgestoken hand.

Een versnelling en een intensivering van de aanpak van deze gebieden is onontkoombaar. Wij pleiten daarom voor een, op deze stedelijke vernieuwingsgebieden toegespitst sociaal offensief.

We verzoeken de ministeries van BZK, OCW, J&V, VWS en SZW om met ons een bondgenootschap aan te gaan en te investeren in de grootste knelpunten die wij signaleren en die hier samenkomen in de huishoudens in deze kwetsbare buurten: onderwijsachterstanden, het lerarentekort dat in deze wijken nog schrijnender is, het oplopen van de werkloosheid, toename van schulden en armoede, spanningen in huis en op straat, huisvestingsproblemen voor kwetsbare groepen als arbeidsmigranten en spoedzoekers, jeugdoverlast en risico's op een vlucht in (ondermijnende) criminaliteit. Onorthodoxe maatregelen moeten daarbij niet worden geschuwd, en uiteraard doen we dit in samenspraak met de inwoners van de stedelijke vernieuwingsgebieden.

Alleen zo kunnen we voorkomen dat er een verloren generatie opgroeit, dat criminaliteit toeneemt en de tweedeling in onze samenleving groter wordt.

Femke Halsema
Burgemeester Amsterdam

Ahmed Marcouch
Burgemeester Arnhem

Paul Depla
Burgemeester Breda

Johan Remkes
Burgemeester Den Haag

John Jorritsma
Burgemeester Eindhoven

Koen Schuiling
Burgemeester Groningen

Emile Roemer
Burgemeester Heerlen

Sybrand van Haersma Buma
Burgemeester Leeuwarden

Ina Adema
Burgemeester Lelystad

Frans Backhuis
Burgemeester Nieuwegein

Ahmed Aboutaleb
Burgemeester Rotterdam

Cor Lamers
Burgemeester Schiedam

Theo Weterings
Burgemeester Tilburg

Jan van Zanen
Burgemeester Utrecht

Jan Hamming
Burgemeester Zaanstad

Bijlage Samen aan de slag met een sociaal offensief

Vanuit onze vijftien steden willen wij nú onze samenwerking met onze partners in de stad en het Rijk sterk intensiveren. Dat doen we aan de hand van vijf opgaven die in alle steden spelen en die nauw met elkaar verbonden zijn. De concrete maatregelen zullen vanuit de lokale situatie en vanuit die onderlinge samenhang van elk gebied ingekleurd zullen moeten worden. We maken versneld een impact analyse van de beoogde aanpak en monitoren de effecten van ons werk, samen met kennisinstellingen. Wij gaan in gesprek met de inwoners van de stedelijke vernieuwingsgebieden over de aanpak, bijvoorbeeld via een jeugdtop en een volwassenentop in het eerste halfjaar van deze aanpak. We zorgen voor een financiële gebiedsgebonden impuls voor extra inzet op de genoemde punten, aanvullend op bestaande middelen en lokale investeringen. Daar waar nodig werken we aan een tijdelijke en gerichte verruiming van wettelijke mogelijkheden om uitzonderingen te kunnen maken en bijzondere maatregelen toe te staan. We maken afspraken over vaste aanspreekpunten bij het Rijk die toegankelijk en aanspreekbaar zijn voor deze lokale coalities en die door de steden lokaal zullen worden getrokken.

Onze opgaven:

1. *Onderwijsachterstanden*

Het níet naar school kunnen betekent voor kinderen in de kwetsbare wijken een verdieping van de leerachterstanden. Om die achterstand zoveel mogelijk in te kunnen lopen, zal er in de zomer binnen de wijken een extra intensieve Zomerschool georganiseerd worden, aangevuld met andere maatregelen in de wijken om leerlingen te ondersteunen en onderwijsachterstanden te verkleinen. We maken hierbij gebruik van de middelen voor onderwijsachterstanden die het ministerie van OCW reeds beschikbaar heeft gesteld. We zetten extra in op loopbaanoriëntatie gericht op kansrijke sectoren en het zorgen voor digitale leermiddelen voor online schoolwerk. We bieden leerlingen extra lesuren het komend schooljaar en misschien ook nog langer dan dat, om opgelopen achterstanden in te halen: didactisch, fysiek en sociaal-emotioneel (taal, rekenen, sport, cultuur en watjewilwordenlater). We monitoren hoe het met ze gaat in hun verdere (school-)loopbaan (overgang naar vervolgonderwijs of arbeidsmarkt) en maken brugjaren tussen PO en VO mogelijk.

Inmiddels lijkt het ook zo te zijn dat de lerarentekorten zich vooral bij achterstandsscholen concentreren. Het extra belang van onderwijs juist voor deze kinderen weegt op de arbeidsmarkt blijkbaar onvoldoende op tegen de extra inspanning die het vergt om in deze wijken les te geven. Dit onderwerp speelt al langer, maar de urgentie van deze crisis vraagt erom dit nu te doorbreken. Een verhoging van de salarissen voor goede leraren op deze basisscholen is daarbij één van de punten die in een zgn. *mobilisatieplan onderwijs* zou moeten worden opgenomen. Hiermee kunnen extra onderwijzers worden aangetrokken, net als dat de afspraak kan worden gemaakt om alle huidige onderwijzers op scholen in deze gebieden het komende schooljaar tijdelijk extra salaris te geven.

Het uitbreiden van de ondersteuning voor ouders (uitbreiden ouderkamers, investeren in brugfunctionarissen, meet & play voor de jongste jeugd, pleinmakers die op de scholen aanwezig zijn) is aan de orde. Het verruimen de voorschoolse ontwikkelmogelijkheden voor de groep van 0 tot 4 jaar is relevant, net als het vergroten van de ontwikkelmogelijkheden op het gebied van sport, cultuur, muziek, techniek etc. buiten school.

2. *Snelle toeleiding naar werk*

Het aantal mensen dat een beroep doet op voorzieningen (TOZO, bijstand) is sterk toegenomen sinds het begin van de coronacrisis. Aanvullend op de reguliere aandacht op gemeenteniveau, is specifieke inzet wenselijk op gebiedsniveau. Veel bewoners zijn werkzaam in branches die hard worden geraakt, of hadden al voor de crisis moeite met het vinden van een baan.

Als er een ondersteuningsregeling (hulpverlening, loonkostencompensatie, zonder te veel knellende voorwaarden) komt om deze mensen met voorrang op herstellvacatures te plaatsen, benutten we een unieke kans. Bij werkloosheid is de eerste klap een daalder waard: bijvoorbeeld door middel van re-integratieprogramma's in samenspraak met werkgevers/branches in elk regio, in de directe omgeving van de 16 gebieden: herstellvacatures gaan in afstemming met het UWV bij voorkeur naar uitkeringsgerechtigden uit deze gebieden. We kijken daarbij naar zowel recente als langer rechthebbenden. Daar waar nodig leiden we mensen met loonkostencompensatie naar eenvoudig werk.

3. *Schuldhelpverlening*

Al voor de crisis waren de schulden hoog, meden inwoners hulp uit vrees voor schuldsanering of kwamen ze vanwege de beperkte afloscapaciteit niet in aanmerking voor een saneringstraject. De inlooppfaciliteiten zijn – vanwege de coronamaatregelen – beperkt, waardoor de drempel om hulp te zoeken hoger ligt. Hoe langer mensen wachten met het zoeken van hulp, hoe meer de problematiek oploopt.

Corona-maatregelen hebben zo de schulden verder vergroot en velen zijn informele schulden aangegaan, soms in het ondermijningscircuit. Het grijze gebied in de regelgeving tussen vrijwilligheid en ondertoezichtstelling/schuldsanering dat in sommige steden ondervonden wordt, belemmert een effectieve en fatsoenlijke ondersteuning om uit de schulden te komen. We werken aan een check bij het ontvangen van een uitkering of andere hulpverlening en kijken of het verplicht stellen daarvan ondersteunend kan zijn of juist leidt tot meer zorgmijding. Geldproblemen zijn stressverhogend en vergroten het risico op gezondheidsproblemen zoals depressie. Het hulplan bestaat uit budgetbeheer en een toelage die hoger is dan die van echte schuldsanering, zodat men ook gemotiveerder mee zal werken. Maar ook kunnen we een slag maken door de wijze van schulden innen door de overheidsinstanties tegen het licht te houden.

De aanwezigheid van laagdrempelige inlooppunten, de inzet van ervaringsdeskundigen en het verkorten van de doorlooptijd van saneringstrajecten, zodat er (vooral voor jongeren) sneller weer een positief perspectief ontstaat, zijn in de huidige situatie van belang. Er is nog steeds winst te halen in het versterken van de samenwerkingen tussen de belangrijkste schuldeisers. Maar ook de rol van banken bij het verstrekken van creditcards en leningen aan kinderen die net 18 zijn geworden en niet kredietwaardig zijn, vergroot de problematiek en kwetsbaarheid.

4. *Extra inzet voor kinderen en jongeren*

Kinderen en jongeren hebben het in deze gebieden al niet gemakkelijk en groeien op onder moeilijke omstandigheden. De corona-crisis heeft voor hen directe gevolgen voor hun dagelijkse leven in de buurt. We hebben daarom blijvend extra aandacht voor de risico's op toename van spanningen "achter de voordeur", en de kwetsbaarheid rond huiselijk geweld en kindermishandeling. Via extra inzet op vroegsignalering werken we aan een effectieve hulpverlening gericht op kinderen in kwetsbare huishoudens. We bevorderen het gebruik van de meldcode (programma Geweld Hoort Nergens Thuis).

Kleine kinderen worden vaak juist binnengehouden, hebben te weinig beweging en komen elkaar niet meer tegen. Veel jongeren zijn juist wel op straat, in grote groepen. Vaak ontstaat er spanning tussen groepen. Dit loopt soms uit de hand, jongeren zijn gewapend, o.a. met knuppels. Jongeren weten de regels wel, maar ze blijven elkaar opzoeken. Ze wonen bij hun ouders in kleine woningen, en hebben met het wegvallen van school en het verliezen van hun baantjes geen dagbesteding meer. Ze vinden elkaar bij de supermarkten, in parken. Boetes werken niet; het effect is polariserend en leidt tot meer spanning. Het gevoel onder jongerenwerkers is dat het harde werken van de afgelopen tijden teniet wordt gedaan.

Concrete aandacht is nodig om jongeren een alternatief te bieden voor het hangen op straat en weer te kunnen nadenken over een (toekomst)perspectief. We doen dit uiteraard mét jongeren, indachtig wat het *Eindverslag van de tijdelijke werkgroep Sociale Impact* zegt over het geven van regie over het eigen leven aan alle burgers, met name aan jongeren. Hierbij denken we aan preventieve en laagdrempelige (vakantie-)activiteiten, met sport en beweging (bootcamps) als belangrijk element, op de plekken en tijden die aansluiten bij de leefwereld van jongeren. Het versterken van de (mentale) weerbaarheid en van gezondheidsvaardigheden bij jongeren wordt in deze activiteiten meegenomen. Hierbij willen we jongeren uit de wijken inzetten voor het organiseren van activiteiten en daarmee rolmodellen creëren. Daarnaast wordt gewerkt aan gerichte ondersteuning voor jongeren met toenemende schulden en andere sociale problematiek zoals crimineel gedrag. School, werk of bijbanen, laten sporten en cultuuroefening is de lijn zoals ouders die anders ook voor hun kinderen trachten vorm te geven.

Er zijn ook veel jongeren die niet aan MBO-opleidingen kunnen beginnen via een BBL-traject, omdat de baan waarop ze aangenomen waren niet doorgaat, of omdat er nu geen banen zijn. Dit gaat nog lang doorwerken. MBO opleidingen starten in september. Ze zijn straks een heel leerjaar kwijt als ze voor die tijd geen leer/werkbaan kunnen krijgen. Dit vereist een stevige inspanning op korte termijn.

5. *Ondermijning en leefbaarheid*

We werken aan een tweeledig offensief dat zowel bestaat uit een regulerende strategie (handhaving en toezicht) als uit een sociaaleconomische strategie die aansluit bij de positieve dynamiek in de (kwetsbare) wijken. Repressie en preventie.

We mogen er vanuit gaan dat de criminele industrie zich minder aan de lockdown afspraken heeft gehouden dan andere branches. Dit treft inwoners van onze wijken in hoge mate, als slachtoffer en als dader. Het jongerenwerk ziet dat jongeren die op de goede weg waren weer afglijden naar de criminaliteit in de drugswereld.

Extra inzet, ook op handhaving, is nodig om de negatieve consequenties van de afgelopen periode zo snel mogelijk teniet te doen. Justitie-partners moeten voldoende geëquipeerd zijn. Het ontbreekt o.a. aan voldoende capaciteit bij politie, belastingdienst en OM. Dit moet zo snel mogelijk worden opgelost.

Het risico op vlucht in de criminaliteit is bijvoorbeeld aan te pakken met vroegsignalering van schulden en een toets op rechtmatige woonsituaties. Rechtmatigheid bepaalt ook vaak het recht op hulp indien nodig. Als de woontoets niet wordt doorstaan en er ontstaan problemen, dan levert het officiële circuit niet, en is men overgeleverd aan het ritselcircuit.

Voorbeelden van een combinatie van preventie en repressie zijn ook de aanpak van criminele families, het voorkomen van jonge aanwas in de criminaliteit (bijvoorbeeld via de inzet van toegeruste coaches of rolmodellen) en de aanpak van multi-problematiek.

Ondermijning betreft niet alleen drugs maar ook fraude en overlast op andere terreinen. Denk aan woonfraude en de overlast die voortkomt uit de huisvesting van kwetsbare groepen als arbeidsmigranten en andere kwetsbare groepen (daklozen, 'spoedzoekers'), juist in deze gebieden. Controle op rechtmatigheid van recente toelagen voor zzp-ers en bedrijven kan het begin zijn van een spoor naar criminele netwerken en witwaspraktijken. Naast goed samenwerken met de rechtspraak en handhaving moet er ook een hulppakket beschikbaar zijn voor het hele huishouden.

De leefbaarheid in de stedelijke vernieuwingsgebieden staat sterk onder druk. Wij werken daar met man en macht aan. Onze corporaties kunnen op het gebied van leefbaarheid een belangrijke rol spelen maar komen daar in de praktijk onvoldoende aan toe. Voor onze stedelijke vernieuwingsgebieden moet daar op korte termijn in het kader van deze aanpak van de effecten van de coronacrisis ruimte voor worden gecreëerd, zowel financieel als vanuit regelgeving.

Door dit pakket worden belangrijke uitingsvormen van discriminatie en alle andere mechanismen van uitsluiting (het gevoel hebben niet mee te tellen), krachtig en gericht bestreden, en omgezet in insluiting, een uitgestoken hand die er voor zorgt dat meer mensen weer mee kunnen gaan doen.

Aan de gemeenteraad

Datum : 16 juni 2020
Zaaknummer : -
Contactpersoon : Mark Lauriks
Telefoonnummer : 06 23 91 68 85

Onderwerp: Oproep burgemeesters stedelijke vernieuwingsgebieden

Geachte raadsleden,

Zoals u eerder bent geïnformeerd in de Raadsbrief Woondeal regio Arnhem Nijmegen d.d. 3 maart 2020 is samen met het Rijk, provincie en regio Arnhem-Nijmegen een woondeal gesloten waarin is afgesproken een stadsvernieuwingsaanpak te ontwikkelen in 'Arnhem-Oost' ten aanzien van de wijken Malburgen (inclusief Immerloo), 't Broek, Klarendal, Presikhaaf en de Geitenkamp.

Dit gebied in Arnhem is daarop, net als 15 andere zogenoemde 'stedelijke vernieuwingsgebieden' in Nederland, opgenomen in het overzicht van 16 stedelijke vernieuwingsgebieden binnen het interbestuurlijk programma Leefbaarheid en Veiligheid van het ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK) in de Kamerbrief voortgang programma Leefbaarheid en Veiligheid d.d. 31 maart 2020.

De burgemeester van Zaanstad, ook burgemeester van één van de stedelijke vernieuwingsgebieden, heeft samen met de 15 gemeenten het initiatief genomen om vandaag bij het kabinet te pleiten voor de reeds voorgenomen investeringen in de 16 genoemde stedelijke vernieuwingsgebieden en deze waar mogelijk vervroegd te doen plaatsvinden, nu kwetsbare gebieden als deze blijkens het eindverslag van de Tijdelijke Werkgroep Sociale Impact aan het kabinet, extra door de coronacrisis worden geraakt. Wij houden u op de hoogte van eventuele vervolgstappen n.a.v. deze oproep.

Hoogachtend,

het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

Schriftelijke vragen aan het College van Nijmegen conform artikel 39 van het reglement van orde

17 juni 2020

Betreft: Manifest 15 burgemeesters grote Nederlandse steden

Geachte college,

Op 16 juni werd in Den Haag een manifest gepresenteerd aan de bewindslieden Ollongren (Binnenlandse Zaken), Van Engelshoven (Onderwijs) en Blokhuis (Welzijn). Het manifest is ondertekend door 15 burgemeesters* van grote steden in Nederland. Het manifest roept Den Haag op om meer aandacht te besteden aan de gevolgen van de coronacrisis in achterstandswijken. De burgemeesters noemen oa. een aantal verschijnselen: onderwijsachterstanden zijn 'schrikbarend' opgelopen, jongeren verliezen op grote schaal hun werk, bewoners gaan 'informele schulden' aan bij woekeraars of drugscriminelen, er zijn sterke aanwijzingen dat huiselijk geweld is toegenomen, jongeren zwerven over straat, gewapend met knuppels, het jongerenwerk ziet hen weer afglijden in de drugscriminaliteit. De burgemeesters geven aan dat gemeenten zelf niet beschikken over geld om hierop te acteren. Daarom vragen deze 15 burgemeesters aan Den Haag 1,25 miljard euro voor een actieplan dat nog deze zomer van start moet gaan.

Dat brengt ons tot de volgende vragen:

1. Het manifest is niet door de burgemeester van Nijmegen ondertekend. Kan het college aangeven waarom de gemeente Nijmegen niet heeft meegedaan met dit manifest?
2. Het manifest benoemt specifieke problemen als onderwijsachterstanden, baanverlies voor jongeren, aangaan van (extra) schulden, woekeraars, toename huiselijk geweld, meer jongeren in drugscriminaliteit
 - a. Is het college bekend met deze specifieke problematiek in Nijmegen als genoemd in het manifest, als gevolg van de coronacrisis in wijken in Nijmegen?
 - b. En zo ja heeft het college een overzicht van deze signalen en kan het college aangeven hoe deze problemen hier in Nijmegen aangepakt gaan worden?
3. Kan het college aangeven hoe het gaat met de eenzaamheid bij ouderen en jongeren in de Nijmeegse wijken?
4. Kan het college aangeven of er een toename is in escalaties met mensen die psychische problemen ervaren in de Nijmeegse wijken?
5. De aangedragen oplossingen in het manifest laten zich deels inspireren door ervaringen in Rotterdam-Zuid. Daar loopt een nationaal programma dat erop gericht is zeven probleemwijken in twintig jaar op orde te brengen.
 - a. Is het college bekend met deze Rotterdamse aanpak?
 - b. In hoeverre is deze aanpak reeds (deels) ingezet in Nijmegen en mogelijk (verder) toepasbaar voor Nijmeegse wijken?
6. Heeft Nijmegen genoeg financiële middelen om al deze zorgen en mogelijke signalen aan te pakken?

Met vriendelijke groet,

Namens de fractie van Stadspartij DNF (De Nijmeegse Fractie)
Wendy Grutters

*Het manifest is ondertekend door de 15 burgemeesters van grote steden in Nederland te weten de burgemeesters Femke Halsema (Amsterdam), Ahmed Marcouch (Arnhem), Paul Depla (Breda), Johan Remkes (Den Haag), John Jorritsma (Eindhoven), Koen Schuiling (Groningen), Emile Roemer (Heerlen), Sybrand van Haersma Buma (Leeuwarden), Ina Adema (Lelystad), Frans Backhuis (Nieuwegein), Ahmed Aboutaleb (Rotterdam), Cor Lamers (Schiedam), Theo Weterings (Tilburg), Jan van Zanen (Utrecht) en Jan Hamming (Zaandam)

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag**Directie Democratie en
Bestuur**Postbus 20011
2500 EA Den Haag
www.rijksoverheid.nl
www.facebook.com/minbzk
www.twitter.com/minbzk
[www.linkedin.com/company/
ministerie-van-bzk](https://www.linkedin.com/company/ministerie-van-bzk)**Kenmerk**
2020-0000164588**Uw kenmerk**

Datum 31 maart 2020

Betreft Voortgang programma Leefbaarheid en Veiligheid

De minister van BZK heeft in haar brief van 28 oktober 2019¹ aangekondigd u vóór 1 april 2020 te informeren over de voortgang van het programma Leefbaarheid en Veiligheid. Met deze brief kom ik deze toezegging na.

Programma Leefbaarheid en Veiligheid

Uit recente onderzoeken (Leefbaarheid in Nederland 2018² en Veerkracht in het corporatiebezit³) komt naar voren dat het over het algemeen goed gaat met de leefbaarheid en veiligheid in ons land, maar dat het tegelijkertijd met een aantal gebieden de verkeerde kant op dreigt te gaan. Het gaat om gebieden waar sprake is van een - overigens per gebied uiteenlopende - combinatie en cumulatie van opgaven op het gebied van onderwijs, werk/armoede/inclusie, veiligheid/ondermijning, wonen en gezondheid.

De uitkomsten van deze onderzoeken onderstrepen – nog afgezien van de mogelijke gevolgen van de coronacrisis - het belang en de urgentie van een integrale, langjarige maatwerkaanpak per gebied. Omdat elk van deze 'stedelijke vernieuwingsgebieden' specifieke karakteristieken en opgaven kent, gaat het daarbij om een aanpak die begint bij bewoners, ondernemers en professionals in het gebied. Samen met de gemeente weten zij het best wat in een gebied nodig is en wat werkt. In veel van deze stedelijke vernieuwingsgebieden is overigens al langer sprake van initiatieven, gericht op een integrale verbetering van de leefbaarheid en veiligheid, maar een extra inspanning is vereist.

Tegen deze achtergrond ben ik in samenwerking met betrokken gemeenten en mijn collega's van J&V, OCW, SZW en VWS het interbestuurlijk programma Leefbaarheid en Veiligheid gestart. Met het oog op de verbetering van de leefbaarheid en veiligheid in de gebieden waar deze het meest onder druk staan,

¹ Kamerstukken II 2019-2020, 30 995, nr. 97

² <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2019/08/16/leefbaarheid-in-nederland-2018>

³ <https://dkvwg750av2j6.cloudfront.net/m/16e458814e279f4a/original/Rapport-Veerkracht-van-het-corporatiebezit-RIGO-30-januari-2020.pdf>

Datum
31 MRT 2020

Kenmerk
2020-0000164588

is dit programma toegespitst op een verkenning van nut, noodzaak en mogelijkheden in een meerjarige rijksinzet ten behoeve van een integrale maatwerkaanpak van deze stedelijke vernieuwingsgebieden. Waar nodig en mogelijk wordt ook al een concrete invulling gegeven aan die rijksinzet. Ik sluit hierbij ook aan bij (de contouren van) het 'Offensief tegen georganiseerde ondermijnende criminaliteit', waarover mijn collega van J&V u met zijn brief van 18 oktober 2019 heeft geïnformeerd⁴ en u naar verwachting vóór de zomer van dit jaar nader zal informeren.

Het programma Leefbaarheid en Veiligheid wordt inmiddels uitgewerkt langs twee samenhangende sporen. Het eerste spoor betreft een verkenning en - waar nodig en mogelijk - benutting van integrale ontwikkelingsmogelijkheden in 16 grotere stedelijke vernieuwingsgebieden. Het tweede spoor betreft een nadere verkenning en beproeving van gebiedsgerichte handelingsperspectieven. Daarbij wordt de aandacht nadrukkelijk niet beperkt tot de in spoor 1 centraal gestelde stedelijke vernieuwingsgebieden. Hierna schets ik de voortgang van het programma Leefbaarheid en Veiligheid langs de lijn van deze twee sporen.

Spoor 1: Integrale aanpak van 16 stedelijke vernieuwingsgebieden

In het kader van de voorbereiding en uitvoering van de woondeals zijn met de zes woondealregio's maatwerkafspraken gemaakt over de aanpak van het woningtekort. Ook zijn hierbij afspraken gemaakt over een verkenning van nut, noodzaak en mogelijkheden van (een rijksinzet ten behoeve van) een integrale aanpak van in totaal 12, door de woondealregio's zelf aangedragen stedelijke vernieuwingsgebieden in deze regio's, waar de leefbaarheid en veiligheid het sterkst onder druk staan.

Naar aanleiding van de uitkomsten van de hiervoor genoemde onderzoeken en met oog voor regionale spreiding en gebiedsomvang heb ik, in overleg met de desbetreffende gemeenten, aan deze 12 gebieden vier gebieden in vier steden buiten de woondealregio's toegevoegd. Deze in totaal 16 stedelijke vernieuwingsgebieden omvatten het merendeel van de wijken en buurten, die volgens de Leefbaarometer 2018 tot de slechtste categorie wat betreft leefbaarheid- en veiligheidsproblematiek worden gerekend. In de bij deze brief gevoegde bijlage treft u een overzicht van deze 16 gebieden in 15 gemeenten aan.

Voor ieder van deze 16 stedelijk vernieuwingsgebieden wordt -geïnspireerd op de NPRZ-aanpak van Rotterdam-Zuid- samen met de betrokken gemeente en hun maatschappelijke partners, zoals scholen, bedrijven, politie en woningcorporaties, (een actualisering van) een integrale analyse van de opgaven in het gebied gemaakt. Daarnaast wordt een brede ex ante impactanalyse van de maatschappelijke kosten en baten van een integrale aanpak van de leefbaarheid en veiligheid in deze gebieden voorbereid, inclusief een mogelijke rijksinzet. Hierbij wordt mede een relatie gelegd met bredere initiatieven, onder andere met betrekking tot onderwijs, ondermijning, werk/armoede/inclusie, verstedelijking

⁴ Kamerstukken II, 2019-2020, 29 911, nr. 254

/aanpak van het woningtekort en energietransitie. Daarbij is overigens behulpzaam dat met betrekking tot de meeste van de 16 gebieden al veel informatie beschikbaar is en als gezegd vaak ook al de nodige gebiedsgerichte initiatieven worden ontplooid door gemeenten en hun maatschappelijke partners.

Verder ben ik met alle burgemeesters van de 15 betrokken gemeenten in gesprek over de (verdere) ontwikkeling van een publiek-private governance onder hun leiding, die past bij de specifieke (combinatie) van opgaven in het desbetreffende gebied.

Tenslotte is in het kader van de regiodeal-aanpak inmiddels ook sprake van -door betrokken gemeenten tenminste verdubbelde- financiële rijksbijdragen aan de integrale aanpak van zeven van de 16 stedelijke vernieuwingsgebieden. Het betreft: Rotterdam-Zuid, Den Haag Zuid-West, Parkstad Limburg/Heerlen-Noord, Zaanstad Oost, Nieuwegein Centrale As, Groningen-Noord en Utrecht Overvecht.⁵

Spoor 2: Verkenning en beproeving gebiedsgerichte handelingsperspectieven

Waar het gaat om de beantwoording van de vraag, wat er moet en wat kan, is nog de nodige winst te boeken. In dit licht verken ik hoe een integrale meerjarige aanpak van stedelijke vernieuwingsgebieden er -ook in andere dan de 16 gebieden- uit kan zien en wat in dat kader concrete handelingsperspectieven zijn. Dit doe ik in samenwerking met gemeenten, maatschappelijke partners, kennisinstellingen en collega-departementen.

Eind 2019 heb ik met het oog hierop een eerste zogenoemde Kenniskamer georganiseerd, waarin met onderzoekers van universiteiten, hogescholen en kennisinstellingen is gesproken over actuele inzichten in binnen- en buitenland met betrekking tot een gebiedsgerichte integrale aanpak van leefbaarheid en veiligheid. De uitkomsten van deze en volgende kenniskamers zullen niet alleen worden benut bij concrete integrale, op leefbaarheid en veiligheid gerichte gebiedsgerichte initiatieven, maar ook bij de formulering van nadere onderzoeksvragen.

In aansluiting hierop is door onder andere Platform 31, het Verwey-Jonker Instituut en het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid een begin gemaakt met het in kaart brengen van werkwijzen, die gemeenten en hun maatschappelijke partners concreet kunnen helpen bij het maken van een integrale probleemanalyse voor een bepaald gebied en bij het -in aansluiting hierop- ontwikkelen van integrale aanpakken en interventies (inclusief een schets van hiervoor beschikbare instrumenten).

Platform31 heeft in opdracht van BZK en de G40 een onderzoek afgerond, gericht op elf wijken met een kwetsbare leefbaarheidssituatie, waarin in de loop der tijd een mix van interventies is ingezet om het verval te keren. De centrale vraag in

⁵ Kamerstukken II, 29 697, 2017-2018, nr. 45; 2018-2019, nr. 56; 2019-2020, nr. 81

het onderzoek is: hoe komt het dat bepaalde buurten afglijden, terwijl andere buurten juist de weg omhoog vinden? Hiermee biedt het onderzoek inzicht in factoren die een rol spelen in de bloei en het verval van wijken en biedt het een aantal handvatten en bouwstenen voor toekomstig gebiedsgericht beleid.⁶

In opdracht van de ministeries van BZK en J&V is door Bureau Beke een onderzoek uitgevoerd naar de huur van panden voor criminele doeleinden. Het onderzoek maakt duidelijk welke verschijningsvormen er zijn, welke (preventieve) maatregelen en aanpakken er nu reeds beschikbaar zijn voor bonafide verhuurders, gemeenten en andere betrokken partijen, en welke mogelijk aanvullende instrumenten nodig zijn om het gebruik van huurpanden voor criminele doeleinden tegen te gaan.⁷ Over de beleidsreactie op de uitkomsten van dit onderzoek wordt u nader geïnformeerd in de hiervoor genoemde voortgangsbrief over de aanpak van ondermijning, die naar verwachting vóór de zomer aan uw Kamer zal worden verzonden.

Met Platform31, het Verwey-Jonker Instituut, het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid en de VNG bereid ik tenslotte thans de start van een kennisnetwerk voor, waarbinnen bestaande kennis, werkwijzen en informatie voor gemeenten op een toegankelijke wijze beschikbaar komen. Hierbij betrek ik ook het Aanjaagteam Ondermijning (ATO), dat samen met het Landelijk Informatie- en Expertise Centrum (LIEC) en de Regionale Informatie- en Expertise Centra (RIEC's) aan een kennisplatform ondermijning werkt. Ook de ervaringen uit de 16, in het kader van spoor 1 genoemde stedelijke vernieuwingsgebieden, worden hierin meegenomen.

Graag informeer ik u komend najaar opnieuw over de voortgang van de uitvoering van het programma Leefbaarheid en Veiligheid.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

drs. R.W. Knops

⁶ 'Wijk in zicht, Kwalitatief onderzoek naar de dynamiek van leefbaarheid; Platform31, Den Haag, maart 2020; Matthijs Uytendijk, Jeroen van der Velden en Ruben Bouwman. <https://www.platform31.nl/publicaties/wijk-in-zicht>

⁷ 'Panden met een luchtje. Een inventarisatie van aanpakken om verhuur van panden voor criminele doeleinden tegen te gaan'; Bureau Beke, Arnhem 2020; Henk Ferwerda en Rebecca Rijnink; ISBN 978-94-92255-37-2. <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/03/26/panden-met-een-luchtje>

Vergaderjaar 2019–2020

30 995

Aanpak Wijken

Nr. 97

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 28 oktober 2019

Met deze brief informeer ik uw Kamer over een aantal onderzoeken dat recent beschikbaar is gekomen op het gebied van leefbaarheid en kwetsbare wijken.¹ De brief bevat tevens mijn beleidsreactie. Hiermee doe ik de toezegging gestand om uw Kamer nader te informeren over de leefbaarheid in wijken.²

Leefbaarheid in Nederland 2018

Volgens de rapportage «Leefbaarheid in Nederland 2018»³, gebaseerd op de uitkomsten van de Leefbaarometer 2018, is in het overgrote deel van Nederland sinds 2002 sprake van een voortdurende verbetering van de leefbaarheid. Tegelijkertijd leven nog ongeveer 700.000 inwoners in een situatie waarin de leefbaarheid «onvoldoende» is en waar onveiligheid en overlast zich meer dan gemiddeld manifesteren. In het rapport worden drie typen gebieden geïdentificeerd waar de leefbaarheid onder druk staat: kwetsbare wijken (betreft 18 stadsdelen/ wijken in 8 gemeenten), aandachtsbuurten (170 buurten, verdeeld over 51 gemeenten) en aandachtsregio's (6 regio's). Met de toezending van het analyserapport kom ik tegemoet aan de wens van uw Kamer om u tweejaarlijks over de stand van zaken met betrekking tot de leefbaarheid te informeren.

Kwetsbare wijken in België, Duitsland en Denemarken; wisselwerking tussen landelijk en lokaal beleid

Tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen 2018 (Handelingen II 2018/19, nr. 3, items 3, 6 en 8) heeft de Minister-President toegezegd uw

¹ In een aparte bijlage bij deze brief vindt u meer informatie over de onderzoeken. Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl. Ook de betreffende rapporten zijn integraal als bijlage bij deze brief gevoegd. Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

² Kamerstuk 32 847, nr. 470.

³ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

Kamer te informeren over welke maatregelen in landen met een vergelijkbare integratie-vraagstuk als Nederland worden genomen in kwetsbare wijken. Het rapport «Kwetsbare wijken in België, Duitsland en Denemarken; wisselwerking tussen landelijk en lokaal beleid», is opgesteld in opdracht van de Ministeries van BZK, J&V en SZW⁴. Het onderzoek levert inzichten op met betrekking tot de aanpak van kwetsbare gebieden in Nederland. Hoewel de invulling per land verschilt, wordt het belang van een integrale gebiedsgerichte aanpak door iedereen onderschreven. Verder blijken landelijke kaders op lokaal niveau voor de aanpak van kwetsbare wijken soms als knellend ervaren te worden. De vraagstukken zijn niet in alle gebieden dezelfde en vragen in voorkomende gevallen om maatwerk.

City Deal «Zicht op Ondernijning», 1e fase

In juli 2017 is de City Deal «Zicht op Ondernijning» gestart.⁵ Eind vorig jaar is de looptijd verlengd tot juni 2021.⁶ Eerder is aan deze City Deal aandacht besteed in de Kamerbrief «Versterking aanpak ondernijning: actuele stand van zaken», van 16 november 2018.⁷ Mede namens de andere deelnemers van de City Deal informeer ik u met de bijgevoegde rapportage over de voortgang die in de eerste fase van de City Deal is geboekt⁸. In de afzonderlijke bijlage bij deze brief wordt nader uiteengezet hoe de uitgevoerde big-data analyse inzicht geeft in aard en omvang, verschijningsvormen en lokale worteling van criminele fenomenen. Dit biedt kansen voor een verdergaande data-gedreven focus op de aanpak die op dit moment al door individuele gemeenten wordt uitgevoerd en voor een nieuw te ontwikkelen gebiedsaanpak.

Tweesporen-aanpak «leefbaarheid en veiligheid»

Ook de uitkomsten van deze onderzoeken roepen het beeld op, dat er gebieden, wijken en buurten zijn waar het wat betreft leefbaarheid en veiligheid de verkeerde kant dreigt op te gaan. Tegen deze achtergrond wil ik in nauw overleg met betrokken gemeenten en met mijn collega's van J&V, OCW, SZW en VWS verder werken aan een aanpak, waarin langs twee sporen wordt gewerkt aan een verbetering van de leefbaarheid en veiligheid in deze gebieden. Hierbij wordt nadrukkelijk een verbinding gelegd met de contouren voor een «Offensief tegen georganiseerde ondernijnende criminaliteit», waarover mijn collega van J&V uw Kamer met zijn brief op 18 oktober 2019 heeft geïnformeerd (Kamerstuk 29 911, nr. 254).

Spoor 1: Integrale gebiedsontwikkelingen in woondealregio's

In het kader van de uitvoering van de Woondeals, waarover ik uw Kamer met mijn brief van 14 augustus 2019 als laatste heb geïnformeerd⁹, werk ik samen met de betrokken gemeenten en maatschappelijke partners in de woondealregio's en met collega-bewindslieden aan een integrale (maatwerk)aanpak van een aantal gebieden, waar de leefbaarheid en veiligheid – ook blijkens de Leefbaarometer 2018 – het meest onder druk staat. Hierbij biedt de integrale – op onderwijs, werken/ participatie, wonen en veiligheid gerichte – aanpak van Rotterdam-Zuid inspiratie. Met de genoemde partners zal ik de uitwerking van de integrale aanpak van

⁴ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

⁵ Stcrt. 2017, nr. 48699

⁶ Stcrt. 2019, nr. 8978

⁷ Kamerstuk 29 911, nr. 212

⁸ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

⁹ Kamerstuk 32 847, nr. 551

deze gebieden met kracht voortzetten en hierbij nadrukkelijk ook aandacht besteden aan de aanpak van onveiligheid en ondermijning. Over de voortgang van een en ander zal ik uw Kamer in het eerste kwartaal van 2020 nader informeren.

Spoor 2: Nadere verkenning van gebiedsgerichte handelingsperspectieven

De bij deze brieven gevoegde rapportages illustreren dat met de integrale aanpak van de hiervoor bedoelde gebieden in woondealregio's niet kan worden volstaan.

Ook in andere kwetsbare wijken en buurten staat de leefbaarheid en veiligheid onder druk, zo blijkt uit de Leefbaarometer 2018. De onderzoeken maken duidelijk dat een brede, samenhangende inzet op diverse leefgebieden nodig is om de leefbaarheid en veiligheid in deze gebieden te versterken.¹⁰ Waar het gaat om beantwoording van de vraag, wat er moet en kan, is bovendien nog veel winst te boeken. Met het oog hierop zal ik in samenwerking met gemeenten, maatschappelijke partners, kennisinstellingen en collega-departementen de verkenning van handelingsperspectieven intensiveren naar een brede, gebiedsgerichte aanpak voor kwetsbare wijken en buurten. Hierbij denk ik ook aan de inzet van Platform 31, het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid, en het Verwey-Jonker Instituut als kennis- en praktijkplatforms, het doen verrichten van verder (inter)nationaal onderzoek en benutting van het op innovatie gerichte City Deal-instrument. Het analyserapport «Leefbaarheid in Nederland 2018» is daarbij behulpzaam voor het bepalen van de focus met betrekking tot een dergelijke integrale gebiedsgerichte aanpak. Informatie over de voortgang van een en ander zal ik meenemen in mijn bovenvermelde voortgangsbrief die u in het eerste kwartaal van 2020 ontvangt.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
K.H. Ollongren

¹⁰ Zie ook het essay van Hans Boutellier, Mauro Boelens en Niels Hermens, «Weerbare wijken tegen ondermijning; contouren van een nieuwe strategie», Verwey-Jonker Instituut, juli 2019